

Maria: Yoksa Kadının Hataları mı?

Ankara Kùltür Yayınları

Mary Wollstonecraft
TÜRKİYE 2024

KÜANKA Edebiyat *markası*

Mary Wollstonecraft, Maria: Yoksa Kadının Hataları mı?, Anka kod: O20240022

Yayın Kurulu

Editör, Çevirmen: Görkem Can Süleymanoğlu (Ankara Kültür Yayınları, Müdür, Genel Kurul Üyesi)

Dizgi: Batın Süleymanoğlu (Ankara Kültür Yayınevi, Genel Kurul Üyesi)

Yayıma Hazırlayan: Batın Süleymanoğlu (Ankara Kültür Yayınevi, Genel Kurul Üyesi)

Elektronik ve Basılı Tasarım: Sinem Kar (Ressam, Tasarımcı)

Türkçe Çeviri

Yeniden Basım—SEB

2024 © basım tüm hakları aşağıda adı geçen sermaye şirketine aittir. İzinsiz olarak tümünün ya da herhangi bir içeriğinin yayınlanması yasaktır.

Yayınevi Sertifika No: 75364

Basılı Kitap ISBN: 978-625-98447-6-3

**ANKARA KÜLTÜR YAYINEVİ BASIM DAĞITIM KİTABEVİ TİCARET LIMITED
ŞİRKETİ**

Ankara Ticaret Odası Üyesi

Şafaktepe Mahallesi Akpınar Caddesi 39/2 Mamak İlçesi, ANKARA

E-posta: yayinevi@kuanka.com.tr

E-posta (2): cultureankara@kuanka.com.tr

SEB

Seçili Eser Edite Basım

Matbaa Tasarım

KALKAN MATBAA SANAYİ VE TİCARET LİMİTED SİRKETİ

Sertifika No: 49187

Büyük Sanayii 1.Cad. Ali Bey İş Hanı No:99/A Altındağ İlçesi Ankara

Tel: 0 (312) 342 16 46

E-posta: kalkanofset@gmail.com

Editörün Sözü

Ankara Kültür Yayınları'nın ikinci öncelikli yayımı olarak Mary Wollstonecraft'ın "Maria: Yoksa Kadının Hataları mı?" isimli romanı, yayın tavsiyesi aldığımız uluslararası veri tabanlarından, pek çok değerli ve harika edebi sanat eserinin nezdinde ayırt edilmiştir. İngiliz yazar, otuz sekiz yaşındayken, kızlarının doğumunun hemen ertesinde, bir komplikasyon nedeniyle yaşama gözlerini yumduğunda, arkasında kadın haklarının savunuculuğu üstlenen pek çok yayımlanmış eser ile bu son kitabını taslaklar halinde bırakmıştı. Beklenmedik ayrılıklarının hemen ardından eşi William Godwin, kızlarıyla adaş olan Maria karakterinin yer aldığı kitap taslaklarının editörlüğünü üstlenmiş ve çok sevdiği karısının edebi mirasını, notlarıyla birlikte yayımlamıştır.

Bu noktada, yüksek seviyeli bir yaratıcılık vardı. Ayrıca kitapta, yaratıcılığın yüksekliğinden kaynaklanan eksiklikler bulunmaktaydı. Bu yayım, her şeyden farklı olarak yayınevinin geliştirdiği SEB kodu özellikleri doğrultusunda yeniden basılmıştır. Buna karşın, yayımın son sayfasından itibaren, William Godwin'in hatırasına ithafen aldığımız karara göre eski beyanatı, İngilizce orijinal hali ile gösterilmektedir.

Mary Wollstonecraft'ın romanı değerlendirmeye alındığında, eserdeki üç ana karakterin İngilizce dilinde üç farklı seviyede ustalığa ve dil kullanımına sahip oldukları gözlemlendi. Ve her bir aşama, anadilimiz olan Türkçe ile paralel olarak uyumluydu. Ancak, roman genelindeki eksiklikler titizlikle giderilmiştir.

Roman anlatısının baş kahramanı Maria Venables-Darnford, İngilizce dilinde en ileri akıl yürütme cümlelerini kurma ve hareket edebilme yeteneğiyle ilişkili olan lakin yetenekleri baskılanmış ana karakter;

İsmi çok önemli olmayan bir hapishanede akıl sağlıklarından şüphe edilen mahkumlardan sorumlu baş gardiyan Jemima, kölelik damgası altındayken, oto-didaktik olarak sosyal ve kültürel İngilizce bilgisini kazanan ikinci ana karakter;

Henry Darnford, Amerikan Bağımsızlık Savaşından önce gelişim gösteren ve hemen genetik bir mirasa dönüşen Amerikan İngilizcesini, en

ileri derecede siyasi ve iktisadi çıkarımlar yapacak seviyede kullanabilen üçüncü ana karakter olarak tasarlanmışlardır.

Romandaki diğer karakterlerin anadil sevgileri ise genel yöntem ve akış söz konusu olduğunda yadsınmamaktadır; mükemmel bir uyumu ve hikâyenin devamı üzerine bazı ön tahminleri meydana getirebilecek düşünce boşluklarını ima etmektedirler. Her birini ve romanın tümünü a-nadilimiz Türkçe ile uyumlu hale getirdim.

Mary Wollstonecraft: hem bir eşi hem de bir anneyi, ancak öyle birinin yaşayabileceği en kötü suç olayının mağduru olarak tanımlamış olup olayı, çok zeki ve özgüvensiz bir kadının başına getirmiş ve Maria Venables-Darnford karakterini öne sürmekle, başta kadınlar için olmak üzere kadın hakları adına hukuk zemininde kült galibiyeti üretmeye çabalamıştır. Bu sanat eserinin bir önceki paragrafta belirtilen ve yazarın edebiyatında sunulan hiyerarşisi, bütün metnin ana fikrini desteklemekte; aynı zamanda konuşma dilinde ve akıl yürütmede doğuştan usta olan bir kadının iki görevli olarak yaşadığı esaret beklentisini ve savunmasını, onu, hukuk ve toplum karşısına çıkararak gözler önüne sermektedir. Elbette, süreç, bir feministin yoğun olarak savunabileceği erkil otoriteliğe düşmanlıktan beslenmez. Aksine, kadınlara ait doğru olan ve doğal davranışların, ahlak kurallarına en sık başvuran ve onları daha çok benimsemiş erkeklerin, biz erkekten otoritelerin arasında hiç saygı görmediğini öne getirmektedir.

Bu noktada, Ankara Kültür Yayınları, kadınların, en zeki dil ustası bir kadın tarafından savunulduklarını ve kadın haklarının ayrımsanması adına tasarlanmış bir suç öyküsünü literatüre dahil etmektedir.

Okurlarımıza bu didaktik, romantik ve epik edebiyat romanını armağan ederiz.

Görkem Can Süleymanoğlu
Ankara Kültür Yayınları Müdürü
2024, Türkiye

Yazarın Sözü

Kadının hataları, tıpkı ezilen insanoğlunun yanlışları gibi, onları baskı altına alanlar tarafından, *gerekli* niteliği ile dikkate alınabilir: ama, elbette, denemelerimin bozuk bir hayal gücünün ürünü ya da yaralı bir kalbin güçlü anlatıları olmadığını kabul eden ve çağın ilerlemesinden önce çoğalma cüretini gösterecek bir guruh var.

Bu romanı yazarken yüzeysellikten farklı olarak tutkuları dökmeye çalıştım.

Birçok durumda daha dramatik olay örgüleri yaratabilirdim. O zaman, asıl amacım olan, toplumumuzun özel yasalarının ve geleneklerinin neden olduğu kadınlara özgü sefaleti ve baskıyı sergileme arzumu da feda eder miydim? Evet!

Hikâyenin yaratılması sırasında bu görüş, benim hayal gücüme sınır çizdi ve karakter, bir bireyden çok yalnız bir kadın olarak ele alınmıyordu.

Somutlaştırdığım açıklamalar, bunlardır.

Roman türünün pek çok türevinde, bir dizi olay ve koşulla kahramanın ölümlü olmasına, mutlu olduğu kadar bilge ve erdemli olmasına da izin verilmektedir. Karşıt olarak, benim kahramanlarım kusursuz doğmaları ve bilgelik tanrıçaları gibi davranmalılar, Jüpiter'in yarılan kafasından bile en iyi zırhı kuşanmış Minerva'lar çıkmalı.

Kendi adıma, duyarlı ve gelişmekte olan sağlıklı zihne sahip bir kadının, hayalimdeki gibi bir erkeğe ömür boyu bağlı kalmasından daha üzücü bir durum düşünemiyorum; kendisine sunulan kısmet algısı ve duygusallığın dışlanması, yaşadığı hayal kırıklığının acısını ıstıraba dönüştürmüş olmamalı ki, o kadın, tümü insana özgü o sevgiden ve ağzının tadını bilmekten vazgeçmek zorunda kaldı. Çünkü hayal gücünün büyüleyici ürünlerine karışan aşk, kırılabilirlikle beslenmeliydi. Taslağımı çizdiğim gibi bu tür bir kocaya katlanabilecek o kadını küçümsemeli, doğrusunu söylemek gerekirse ona sıradan bir kadın demeliyim.

Bunlar bana (aklın ve kalbin evlilikteki despotizmi) kadının tek taraflı hataları gibi geliyor çünkü zihni sığlaştırmaktalar. Büyük talihsizlikler olarak adlandırılan şeyler ise olağan okuyucuların zihnini daha güçlü bir şekilde etkileyecektir; haklı olarak sahne etkisi olarak adlandırılacak şeyden fazla tecrübeye sahipler; ama bence en iyi romanlarımızın değerini oluşturan şey, çok ince duyguların betimlenmesidir. Benim gördüğüm o ve eğitim farklılığından dolayı zorunlu olarak farklı olsa da farklı sınıflardaki kadınların eşit derecede despot olan yanlışlarını göstermeye geldim...

Mary Wollstonecraft

Yazar

Birleşik Krallık

Bölüm I

Korku meskenleri sık sık anlatılmıştır, ekle, hayaletler ve kimeralarla¹ dolu kaleler, dehanın o sihirден heceleriyle ruhu tırmalamak ve meraklı zihni sindirmek üzere yaratılmışlardır: şu anda, rüyaların yapıldığı malzemelerden yapılmışken, Maria'nın

¹ Yunan mitolojisinde aslan başlı, keçi gövdeli, yılan kuyruklu, ateş püskürten dişi canavar.

bir köşesinde oturup dağınık düşüncelerini hizaya getirmeye çalıştığı umutsuzluk malikanesindeydi bunlar!...

Önce dikkat dağınıklığına varan şaşkınlık, güçlü iradesini askıya almış gibiydi, ta ki yavaş yavaş keskin bir ıstırap duygusuyla kendinin farkına varana kadar, sınırlar ve öfke kasırgası yavaşlayan nabzını uyandıran kadar, sonra büyükçe bir şok. Korkutucu bir hızla birbirini takip eden hatıralar: rüzgârın çaldığı bir ıslık ya da komik, romantik bir şakayla ürkütülen kuşların ağır kanat sesleri o sırada tüm gürültüsü ve çılgılığı olan bu kadını tehdit ediyordu: stresini oluşturmakla, onu, kendi gibi hemcinslerinin kader akranı bir arkadaşı yapmakla; böylece vicdan azabı, kalbine taşınyordu. Dolayısıyla, yaşananlar, sempatik bir yaklaşıma sadık ve evlat acısıyla işkence gören bir kişi üzerinde nasıl bir etki yaratmış olmalı!

Bebeğinin görüntüleri tekrarlı bir şekilde Maria'nın gözü önünde canlanıyordu ve sadece bir annenin, mutsuz bir annenin tasavvur edebileceği o ilk çocuk tepkisine: gülümsemesi belirmişti. Kendi yarısının yarı mırıltılar çıkardığını duydu ve sevgili çocuğun artık boşuna özlem duyuyor olabileceği anne sütü ile dolu olan o üzgün koynunda, kızının küçük, parıldayan parmaklarını hissetti. Maria, bebeğin, gerçekten de bir yabancından anne sütü içiyor olabileceği düşüncesine üzülüyordu şimdi; ama kim çocuğuna bir anne şefkatiyle, bir annenin fedakarlığıyla bakardı?

Eski acıların gitmiş gölgeleri bu kömürsüz trende² ansızın ortaya çıkmıştı ve sanki hapishanenin duvarlarına resmedilmiş, onlara bakan bir ruh hali ile daha da büyütülmüş gibi görünüyordular; yine de çocuğu için yas tutuyor, bir kız çocuğu olduğundan yakınıyor ve hep yokluğundan korkarken, kendi cinsiyet genetiğinin neredeyse kaçınılmaz hale getirdiği yaşamın ağır hastalıkla-

² Hapishane, tutuk evi.

rından evhamlanıyordu. Sağduyularını arttırmak için uzun süre zihin gücünü kullanmıştı iken kızının varoluşunun silinip gittiğini düşünmek bir ıstıraptı; buna karşın, bebeğin bilinmeyen yerlerde başıboş kaldığını düşünmek de daha az acı verici değildi.

İki gün boyunca aceleci ve değişken duyguların kurbanı olduktan sonra, Maria, oturan durumu ile ilgili çok sakin bir şekilde düşünmeye başladı, çünkü kurbanı olduğu vahşet sahnelerinin hatırı zor parça olan anlarıyla sağlam düşünemez bir hale getirilmişti. En medeni ahlaksızlığın geldiği yere baktığında, benzer bir komplonun, iyi insanın aklına gelebileceğini normalde düş dahi edemezdi. Geçip giden beklenmedik olayların karşısında şaşkına dönmüştü; ama yaşama açılan nefesler devam etmekteydi... Ne kadar neşesiz olursa olsun, tembellikle boyun eğmemeli, yoksulluğa karşı koymadan katlanmamalı ve dört dörtlük bir sabır taşı olarak adlandırılmamalıydı. O ana kadar sadece acı okunu ıskalatmak adına derin nefesler alıp sakinleşme kurgularını uygulamış; öfkenin bedeninde yarattığı kalp çarpıntısını, küçümseme alışkanlığının gücüyle bastırmıştı. Şimdi, zihnine direnç aşılarken bu kömürsüz trende, sonunun ne olacağını kendine sormaya çalışıyordu. Kaçabilmek, çocuğunun imdadına koşmak ve kurnaz kocasının bencil planlarını yıkmak üzere değil miydi her şey?

Yeni düşünceleri, uyuyan ruhunu diriltti ve içine atıldığı cehennem gibi olan bir yalnızlıkta, onu terk etmiş gibi görünen özüne hakimiyetini geri getirdi. Hırslı sabırsızlığının ilk duyguları yatışmaya başlamıştı ve kızgınlık yerini şefkate, ayrıca daha sakin bir meditasyona bıraktı; ancak kelepçeli kollarını hareket ettirmeye çalıştığında anlık öfke, sakin düşünce akışını bir kez daha durdurdu; hissettiği ise, yalnızca küçümseme duygusunu çağırabilen ve hafif bir gülümsemeyle uçuşup gidecek bir zorlanmaydı; çünkü Maria, büyük kayıtsızlıkla katlanılması en zor şeyin kişisel bir hakaret olduğunu düşünmekten çok uzaktı.